

ТЕМА: ЧИННІСТЬ (ДІЯ) НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

Теоретичні питання

1. Напрямок дії в часі нормативно-правових актів: поняття, різновиди та значення.
2. Пряма дія нормативно-правових актів.
3. Зворотна дія нормативно-правових актів.
4. Переживна дія нормативно-правових актів.
5. Дія нормативно-правових актів у просторі.
6. Дія нормативно-правових актів за колом осіб.

Термінологічне завдання

Засвойте визначення таких понять: напрям дії в часі, пряма дія, зворотна дія, переживна дія, дія нормативно-правового акта в просторі, дія нормативно-правового акта за колом осіб

Практичні завдання

1. Ознайомтесь із нормативно-правовими приписами та визначте напрям дії в часі, що в них зазначений.

1. «Подання і постанови, прийняті до набрання чинності цим Законом, повинні бути виконані або можуть бути оскаржені заінтересованими особами у порядку, визначеному Законом України «Про прокуратуру» від 5 листопада 1991 року». (п. 12 Розділу XIII «Перехідні положення» Закону України «Про прокуратуру» від 14.10.2014)
2. «Вища освіта за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста (повна вища освіта) після набрання чинності цим Законом прирівнюється до вищої освіти ступеня магістра» (пп. 2 п. 2 Розділу XV «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014)
3. «До договорів, що були укладені до 1 січня 2004 року і продовжують діяти після набрання чинності Цивільним кодексом України, застосовуються правила цього Кодексу щодо підстав, порядку і наслідків зміни або розірвання договорів окремих видів незалежно від дати їх укладення.» (п. 9 прикінцевих та перехідних положень Цивільного кодексу України).
4. «Освітня діяльність за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста, що провадиться вищими навчальними закладами і започаткована до набрання чинності цим Законом, продовжується у межах строку навчання за певною освітньо-професійною програмою з видачею державного документа про вищу освіту встановленого зразка – диплома спеціаліста. Останній прийом на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста проводиться у 2016 році. (пп. 1 п. 2 Розділу XV «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014)
5. «Цивільний кодекс України застосовується до цивільних відносин, що виникли після набрання ним чинності». (п. 4 Прикінцевих та перехідних положень Цивільного кодексу України від 16.01.2003)
6. «Закрити всі кримінальні справи щодо осіб, які вчинили злочини, передбачені Кримінальним кодексом України 1960 року, що перелічені в пункті 1 цього розділу». (п. 3 Розділу II Прикінцевих та перехідних положень Кримінального кодексу України від 05.04.2001)
7. «За особами, які на день набрання чинності цим Законом перебувають у відставці відповідно до статті 31 Закону України «Про державну службу» (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 52, ст. 490 із наступними змінами), зберігаються гарантії, передбачені цією статтею». (п. 13 Розділу XI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про державну службу» від 10.12.2015)
8. «З дня набрання чинності цим Законом видача ліцензій на провадження діяльності з організації та проведення азартних ігор в Україні припиняється, а ліцензії, видані суб'єктам підприємницької діяльності до дня набрання чинності цим Законом, скасовуються». (ч. 2 ст. 4 «Прикінцеві положення» Закону України «Про заборону грального бізнесу в Україні» від

15.05.2009)

9. «Підготовка кандидатів та докторів наук, що здійснюється вищими навчальними закладами та науковими установами і започаткована до набрання чинності цим Законом, продовжується в межах передбаченого строку підготовки.» (п. 7 п. 2 Розділу XV «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014).
10. «У виняткових випадках з метою припинення суспільно небезпечних групових проявів чинність амністії може бути поширена на діяння, вчинені до певної дати після оголошення амністії, за умови обов'язкового виконання до цієї дати вимог, передбачених законом про амністію (умовна амністія)». (ч. 2 ст. 5 Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про застосування амністії в Україні" та інших законодавчих актів України» № 3465-VI від 02.06.2011)
11. «Дія частини першої статті 7 і статті 8 цього Закону поширюється також на пенсіонерів, пенсія яким була призначена до набрання чинності цим Законом». (ч. 2 ст. 10 «Прикінцеві положення» Закону України «Про підвищення престижності шахтарської праці» від 02.09.2008)

Поясніть, для чого потрібні зворотна і переживна дія нормативно-правових актів?

2. Ознайомтесь із нормативно-правовими приписами та визначте види їх дії за колом осіб.

1. «Від реєстрації звільняються такі іноземці та особи без громадянства: глави держав і урядів зарубіжних країн, члени парламентських та урядових делегацій, технічний персонал, який обслуговує такі делегації (осіб) і членів їх сімей, які прибули в Україну на запрошення Президента України, Верховної Ради України чи Кабінету Міністрів України, Верховної Ради Автономної Республіки Крим чи Ради міністрів Автономної Республіки Крим, міністерств, інших центральних органів виконавчої влади України; особи та члени сімей осіб, які прибули в Україну за посвідченнями ООН та організацій системи ООН.» (абзац 1 ч. 4 ст. 16 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 22.09.2011).
2. «Іноземці та особи без громадянства, що перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими самими правами і свободами, а також несуть такі самі обов'язки, як і громадяни України, - за винятками, встановленими Конституцією, законами чи міжнародними договорами України.» (ст. 26 Конституції України)
3. «2. Фізичні або юридичні особи, які запрошували чи приймали іноземців та осіб без громадянства, влаштовували їх незаконний в'їзд, проживання, працевлаштування, сприяли в ухиленні від виїзду після закінчення строку перебування, а також заклади вищої освіти, які запросили і прийняли на навчання іноземців або осіб без громадянства, затриманих за незаконне перетинання (спробу незаконного перетинання) державного кордону України, за рішенням суду в установленому законом порядку відшкодовують витрати, завдані державі внаслідок видворення або реадмісії зазначених іноземців та осіб без громадянства.» (ч. 2 ст. 32 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 22.09.2011).
4. «12. Громадяни України, які проживають на тимчасово окупованій території, у населених пунктах на лінії зіткнення, мають право на здобуття або продовження здобуття певного освітнього рівня на території інших регіонів України за рахунок коштів державного бюджету з наданням місць у гуртожитках на час навчання.» (ч. 12 ст. 7 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» від 15.04.2014).
5. «Якщо міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, передбачено поширення юрисдикції України на особовий склад Збройних Сил України, який перебуває на території іншої держави, то провадження щодо кримінальних правопорушень, вчинених на території іншої держави стосовно особи з такого особового складу, здійснюється в порядку, передбаченому цим Кодексом. (ч. 3 ст. 4 Кримінального процесуального кодексу України).

3. Ознайомтесь із нормативно-правовими приписами та визначте види їх дії в просторі.

1. «Іноземці та особи без громадянства, яких визнано особами, що потребують додаткового захисту, або яким надано тимчасовий захист в Україні, вважаються такими, які на законних підставах тимчасово проживають на території України на період дії обставин, за наявності яких додатковий чи тимчасовий захист було надано. Тимчасове проживання на території України таких іноземців та осіб без громадянства підтверджується посвідченням особи, яка потребує додаткового захисту в Україні, або посвідченням особи, якій надано тимчасовий захист в Україні» (ч. 3 ст. 4 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 22.09.2011).
2. «Земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності Українського народу.» (ст. 13 Конституції України).
3. «Вчена рада Університету є повноважною, якщо в її засіданні бере участь не менше 2/3 складу. Рішення вважають ухваленим, якщо за нього проголосувало більше половини від присутніх на засіданні членів Вченої ради Університету, крім випадків, передбачених цим Статутом і законодавством.» (п. 7.1.1. Розділу 7 Статуту ЛНУ ім. Івана Франка, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України №1201 від 14.10.2023).
4. «1. Встановити тарифи на послуги з перевезення пасажирів електричним та автомобільним пасажирським транспортом на маршрутах загального користування у Львівській міській територіальній громаді згідно з додатком 1» (Рішення Львівської міської ради № 1373 від 08.12.2023 «Про внесення змін до рішення виконавчого комітету від 31.12.2021 № 1203»).
5. «Запровадити комендантську годину на території Львівської області з 00 години 00 хвилин до 05 години 00 хвилин.» (п. 1.1 Наказу начальника Львівської обласної військової адміністрації № 225/22 від 19.10.2022 «Про внесення змін до наказу начальника обласної військової адміністрації» від 25.02.2022 № 1/22).
6. «Документи, що видані уповноваженими органами іноземних держав у встановленій формі, визнаються дійсними в Україні в разі їх легалізації, якщо інше не передбачено законом або міжнародним договором України.» (ч. 1 ст. 13 Закону України «Про міжнародне приватне право» № 2709-IV від 23.06.2005).
7. «Кримінальне процесуальне законодавство України застосовується також при здійсненні провадження щодо кримінальних правопорушень, вчинених на території дипломатичного представництва чи консульської установи України за кордоном, на повітряному, морському чи річковому судні, що перебуває за межами України під прапором або з розпізнавальним знаком України, якщо це судно приписано до порту, розташованого в Україні». (ч. 2 ст. 4 Кримінального процесуального кодексу України).

Рекомендовані джерела

1. Загальна теорія права: підручник /за заг. ред. М. І. Козюбри. К.: Ваіте, 2015. С. 189-202, 203-224. URL: <http://www.osce.org/uk/ukraine/283756?download=true>
2. Загальна теорія права. Академічний курс: підручник / за ред. С. Бобровник. Київ, 2021.
3. Крестовська Н.М., Матвєєва Л.Г. Теорія держави і права. Підручник. Практикум. Тести: підручник. Київ, 2019
4. Луць Л. А. Загальна теорія держави та права: навчально-методичний посібник (за кредитно-модульною системою). Київ, 2013. С. 185-192.
5. Рабінович П. М. Основи теорії та філософії права: навч. посібник. Львів, 2021.
6. Теорія держави і права : підручник / за ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2020.